

عشق به شهادت

عشق به شهادت واقعا در ایشان متبلور بود و توجه به این موضوع در صحبت های ایشان نیز وجود دارد که معتقد بودند بهترین راهی که باید از این دنیا برویم، شهادت است و غیر از این راهی نیست. شهید فخری زاده این موضوع را در عمل پیاده می کردند. تبعیت از این روش مصداق حدیثی از امام علی (ع) است که فرمودند: برای دنیا طوری کار کنید که انگار تا ابد زنده هستید و برای آخرت طوری کار کنید که گویی روز آخرتان است. به نظر من شهید فخری زاده مصداق اتم این حدیث بودند، زیرا ضمن این که مسئولیت ها و تعهدات دنیوی را جدی می گرفتند و با جدیت مشغول کار بودند با شناختی که از ایشان داشتیم دبستگی خاصی به دنیا نداشتند و به واقع دیدیم که هر لحظه آماده شهادت بودند.

برخی خاطره ها درباره محافلی است که اغلب آن را مدیریت می کردم تا مدعوین حاضر در محافل در چارچوب صحبت کنند اما ایشان می گفتند اجازه دهید ملت حرف شان را بیان کنند و هر چیزی که مدنظرشان است را بگویند. در آخرین محفلی که اواخر مهر ۹۹ درباره فلسفه داشتیم و موضوعی با عنوان هستی شناسی ماده را به بحث و بررسی گذاشته بودیم به من گفتند اگر من هم نبودم این محافل را در اتاق من برگزار کنید و من بعدا فایل جلسه را گوش می کنم. اما در واقع آخرین محفل بود، چون یکی دو هفته که جلسه تشکیل نشد و بعد از آن هم مسافرت رفتند و شهید شدند.

اتفاق شهید فخری زاده پر از گل و گیاه بود تا این حد که وقتی پشت میز می نشستیم برگ گل ها به چشم مان می رفت. من شخصا علاقه ای به گل و گیاه نداشتم اما بعد از جلسات به کسانی که علاقه مند بودند یک ربع تا ۲۰ دقیقه درباره گل و گیاه، قلمه زنی، بذر و ... توضیح می دادند. به بحث های مرتبط با طبیعت علاقه داشتند و در محل کار و منزل به گل و گیاه رسیدگی می کردند و از این گل ها هدیه هم می دادند. بحث دیگر اشعاری بود که در اتاق ایشان نصب شده بود. من برخی از این اشعار را یادداشت کردم.

درباره فلسفه بحث های زیادی داشتیم، حدودا ۳۰۰ محفل که در قالب یک دسته بندی بود را با حضور ایشان برگزار کردیم. یک سری از محافل به اسم مبانی فلسفی فیزیک نوین بود. ایشان در دانشگاه درسی با عنوان مبانی فلسفی فیزیک جدید داشتند که در اینجا به بسط و گسترش آن

مطالب می پرداختند. این جلسات به صورت عمومی تر برگزار می شد و علاوه بر کسانی که در مجموعه به این مباحث علاقه داشتند افراد دغدغه مند دانشگاهی و دانشجویان هم در آن شرکت می کردند و مجموعا این نشست ها با حضور ۳۰-۲۰ نفر برگزار می شد.

تلفیق فلسفه و کوانتوم

ایشان در این محافل علمی به تشریح مبانی فلسفی فیزیک نوین با مبانی مشخص که ثبت شده است می پرداختند و بحث های فلسفی مربوط به مباحث فیزیک به ویژه در حوزه فیزیک کوانتوم را بررسی می کردند. فیزیک کوانتوم مستعد بحث های فلسفی است؛ بحث عدم قطعیت هایزن برگ، مکمل بور، ای پی آر، عدم علیت، حصول طفره به اصطلاح فلسفی و ... خیلی فلسفه خیز هستند. شهید فخری زاده به بحث نسبیت و نیوتن و مباحث فلسفی که در رابطه با فیزیک نوین بود هم ورود کرده بودند و مقدمه ای را در باب شناخت شناسی ارائه می کردند و به دلیل طولانی بودن این مقدمه، شناخت تجربی، ریاضی، فلسفی، عرفانی و وحیانی را به طور مفصل بیان می کردند و در نتیجه گیری بحث به این می پرداختند که هر کدام از این موارد به چه نحوی می تواند به علوم تجربی کمک کند.

علاوه بر این جلسات یک محفل فلسفه و علوم بنیادین هم برگزار می شد که محدود به فیزیک نبود و مباحث گوناگون مرتبط با علم و فناوری در آنجا مطرح می شد. ایشان در حوزه فناوری فلسفی هم صاحب نظر بودند و در ذیل آن به مباحث مربوط به فلسفه زیست شناسی، فلسفه فیزیک، فلسفه معرفت شناسی، منطق، فلسفه ریاضیات و فلسفه فناوری می پرداختند و بحث سیاست گذاری علم و فناوری در این حوزه مورد توجه بود. محفل دیگر در خصوص هستی شناسی ماده و انرژی بود که بعدها انرژی را حذف کردیم و موضوع هستی شناسی ماده را پیگیری می کردیم.

شهید فخری زاده تزی در هستی شناسی داشتند و می خواستند برای ماده اولیه فلسفه مصداق فیزیکی پیدا کنند و تر ایشان انرژی بود و برنامه اصلی شان این بود که فیزیک کوانتوم را با آموزه های فلسفی و معقولات محکم عقلانی بازسازی کنند و بحث هایی را نیز در خصوص فیزیک نسبیت و آشتی دادن نیوتن با ملاصدرا مطرح می کردند.

محفل دیگری در انجمن حکمت بود و ۱۸ جلسه پیرامون فلسفه اسلامی و فیزیک برگزار شد و شهید فخری زاده در این جلسات نقاط تعاملی فلسفه اسلامی و فیزیک را ارائه کردند. یک خاطره هم اینجا بیان کنم. روز اول جلسه انجمن حکمت شهید فخری زاده از دفتر به من زنگ زدند و گفتند برای سخنرانی روز فلسفه به انجمن حکمت دعوت شده ام ولی بحث های امنیتی اجازه نمی دهد که در آن جلسه باشم، شما جای من بروید و صحبت کنید. باورپوینت را به من دادند و ماهم رفتیم و پشت میکروفن حسن محسنی نشستیم و مطالب را ارائه دادم. حاضران هم می گفتند آقای محسنی این چه بود و چطور شد و

این مطلب ابتدا به نام محسنی و بعدها به نام اصولی در مجله انجمن حکمت به چاپ رسید. آقای خسروپناه، دکتر تهرانچی و حدود ۱۸-۱۷ نفر از اساتید فلسفه و فیزیک دانشگاه شهید بهشتی و تهران به انجمن حکمت می آمدند و مطالب بحث شده در این جلسات در قالب «کتاب فلسفه اسلامی و فیزیک» توسط انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی به چاپ رسیده است.



شهید فخری زاده به بحث نسبیت و نیوتن و مباحث فلسفی که در رابطه با فیزیک نوین بود هم ورود کرده بودند و مقدمه ای را در باب شناخت شناسی را ارائه می کردند